

СЕКЦІЯ 3. ВІД РИМСЬКОГО ПРИВАТНОГО ПРАВА ДО ІТ-ПРАВА

Вороніна Надія Вікторівна,

*кандидат юридичних наук, доцент кафедри цивільного права
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПОСЛУГ В МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ

На всіх етапах розвитку суспільства і економіки завжди будуть присутні різноманітні види послуг, в тому числі надання послуг в мережі Інтернет.

На сьогодні не існує сфер діяльності людини, які б не зазнали впливу мережі Інтернет в зв'язку з чим, виникають проблеми пов'язані з необхідністю законодавчого регулювання. Якщо говорити про основні засади правового регулювання відносин в мережі Інтернет, то це стосується як правило або загальних положень, чи, навпаки, детального регулювання вузьких сфер суспільних відносин, пов'язаних з мережею Інтернет, а ряд важливих питань залишаються поза увагою, таких як визначення юрисдикції відносин з надання послуг, проблема ідентифікації особи контрагента і обсягу його дієздатності і багато інших. Розглядаючи роль Інтернету та впливу на розширення послуг в мережі Інтернет, на нашу думку, можна виокремити певні його функції:

- презентаційну;
- реалізаційну.

Сутність першої функції полягає у тому, що потенційний споживач отримує загальну інформацію про компанію та про послуги та продукти, які вона пропонує. Друга функція впливає з можливості придбання або реалізації продукту компанії в режимі он-лайн.

Враховуючи ситуацію яка склалася в світі внаслідок пандемії коронавірусу кількість послуг в мережі зросла, набули значного поширення послуги в сфері освіти та інших сферах. Сфера освіти на сьогодні зазнає значних змін. Освітні послуги також надаються через мережу Інтернет. Освітня послуга – це комплекс визначених законодавством, освітньою програмою та/або договором дій суб'єкта освітньої діяльності, що мають визначену вартість та спрямовані на досягнення здобувачем освіти очікуваних результатів навчання. Системи і програми самоосвіти, які передбачають процес на основі мережевих програм, курсів та т.д. [1, С.212]. Однак, належне правове регулювання даних відносин відсутнє, це саме стосується відносин в інших

сферах. Наприклад, ще цікавий момент який стосується туристичних послуг. Напередодні об'явленого локдауну найкраще туристичне агентство Одеси презентувало серію он-лайн-лекцій від найкращих істориків Одеси та екскурсоводів «Тудою-Сюдою». Те, що вчора здавалося неможливим на сьогодні стає звичним.

Як зазначається в юридичній літературі, «послуги» – це діяльність, результати якої не мають, як правило, матеріального виразу, вони реалізуються і споживаються в процесі здійснення цієї діяльності. «Роботи» – це діяльність, результати якої мають матеріальний вираз і можуть бути реалізовані для задоволення потреб юридичних і фізичних осіб [2, С.865].

Якщо проаналізувати співвідношення понять «послуга» і «робота», то приходимо до таких висновків як:

- 1) відмінність між роботою і послугою спостерігається через спрямованість діяльності: мета роботи полягає у відтворенні нової або оновленої (переробленої) речі і її подальшої передачі, а в послугах діяльність не є причиною для надання послуг, вона невіддільна від позитивного результату;
- 2) річ може існувати і окремо від свого джерела, тобто виробника, послуга ж проявляється тільки в ефекті, який сприймається на рівні почуттів;
- 3) тлумачення термінів «послуга» і «робота» призводить до того, що вони співвідносяться між собою як рід і вид (послуга – це рід, робота – вид);
- 4) послуги та роботи є діями, складовими самостійний предмет зобов'язання, що має власну майнову цінність.

В ст. 901 ЦК України встановлено: «За договором про надання послуг одна сторона (виконавець) зобов'язується за завданням другої сторони (замовника) надати послугу, яка споживається в процесі вчинення певної дії або здійснення певної діяльності, а замовник зобов'язується оплатити виконавцеві зазначену послугу, якщо інше не встановлено договором» [3, С.220].

Договір надання послуг оформляється укладенням договору і до нього розповсюджуються всі положення закону, що регулюють подібний договір, якщо це не суперечить особливостям предмета договору надання послуг в мережі Інтернет.

Слід визнати, те, що багато людей користуються Інтернет послугами, магазинами та іншими майданчиками даної мережі для повсякденного життя і вважаємо, що необхідно створити відповідне правове поле в якому будуть існувати суб'єкти Інтернет – правовідносин. У нашій державі, більшість моментів правового аспекту послуг в мережі Інтернет не врегульовані належним чином, але відзначимо факт того, що зрушення в цьому спостерігаються, так як неможливо ігнорувати такі відносини.

Незважаючи на неодноразові законодавчі ініціативи щодо прийняття закону, який стосується послуг в мережі Інтернет, подібний закон не прийнятий. Відсутність закону породжує ряд проблем у досліджуваній сфері. Так, існують складності з визначенням юрисдикції відносин з надання послуг, проблема ідентифікації особи контрагента і обсягу його дієздатності і багато інших, які потребують вирішення шляхом прийняття спеціальних нормативних правових актів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Кривенко Ю.В., Адаховська Н.С. Реалізація права на освіту в умовах пандемії. Права приватної особи в умовах пандемії COVID-19: проблеми здійснення та захисту: монографія. За ред. д. юрид. н., проф. Є.О. Харитонов, д. юрид. н., проф. О.І. Харитонов, к. юрид. н., доц. К.Г. Некіт. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2020. 404 с.
2. Науково-практичний коментар до Цивільного кодексу України. За заг. ред. д.ю.н. Е. О. Харитонova. 4-е вид., доп. і перер. Х. : Одиссей, 2008. 1200 с.
3. Цивільне право України: навчальний посібник. За ред. О. Є. Харитонova, Н. Ю. Голубєвої. К. : Істина, 2009. 280 с

Некіт Катерина Георгіївна,

*кандидат юридичних наук, доцент, докторант кафедри цивільного права
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ФОРМУВАННЯ КОНЦЕПЦІЇ ПРИВАТНОЇ ВЛАСНОСТІ У РИМСЬКО-МУ ПРАВІ

Загальновизнаним на сьогодні є те, що приватна власність не була історично першою формою власності, що виникла у римському суспільстві. На початковому етапі становлення інституту права власності воно належало всьому римському (патриціанському) суспільству (квіритська власність, *dominium jure Quiritum*). Тоді як усі члени суспільства мали лише право володіння (*iusta possessio*) стосовно об'єкта права власності (це була суспільна земля, *ager publicus*) [1, с. 54].

З часом на зміну суспільному землеволодінню прийшла колективна власність, що мала сімейний характер. Право власності належало сім'ї (*familia*) в цілому та не могло переходити до сторонніх осіб за наявності живих прямих нащадків спадкодавця. Однак пізніше власність індивідуалізувалась, і право розпоряджатися об'єктами права власності отримав *pater familias* [2, с. 9]. Це знайшло відображення у Законах XII Таблиць: «Хто як розпорядиться на випадок своєї смерті відносно свого майна чи опіки, те хай буде непорушним» (V, 3) [3].